

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 5. Quintum Præmium Virtutis. Dignitas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

& quasi adhuc manu-ducitur, tamdiu tantum disciplina dicitur: fit vero tandem etiam doctrina in discipulis, quando jam proprio Marte, suo studio, suâque contemplatione & auscultatione Rationis, eadem illa assequuntur, quæ pridem non nisi operâ docentis assequebantur: sæpiusque jam ruminando, & apud animum suum versando, id ulterius consequuntur, ut sapientiam suam jam etiam ad os deducant, & eloquantur, atque adeo jam & ipsi idonei sunt ut discipulos generent.

S. 5. Quintum Præmium Virtutis.

D I G N I T A S.

Dignitas plura præmia complectitur; nam imprimis vir bonus, hoc ipso, quo bonus est, amabilis est, seu omnium hominum amore dignus: Secundo, quia sapiens est, regius est, seu regno & imperio dignus. Tertio, quia doctus est, laudabilis est & admirabilis, seu laude & admiratione dignus: Quarto, quia non tantum doctus est sed doctor, atque adeo optimè de aliis meretur, hinc etiam gloriosus est seu gloria dignus.

Et I. quidem amabilis est, tum amore bene-

benevolentia, tum suo modo etiam amore Obedientia, quatenus per doctrinam suam legi Dei, & Rationem aliis manifestat. Dixi autem, *suo modo*, quia absolute loquendo, neminem amare licet isto amore præter Rationem & legem Dei: obeditur igitur viro bono tanquam præconi, legem Dei promulganti, non vero tanquam ferenti, cum nihil hic ei juris sit, & bonus inter homines esse non potest, qui ipse legem aliquam ferre suo nomine & sua auctoritate velit, sed boni legem Dei aliis jugiter promulgant & explicant. Est etiam amabilis amore affectionis, cum vir bonus sit res quædam pulcerrima, suavissima & omnino rarissima; ac proinde tenerum illum ac suavem affectum (in quo amor passio consistit) etiam tetrus & inhumani & barbaris hominibus, imo etiam adversariis suis ac invitis (ut experientia sæpe docuit) extorquet; nonnunquam & suo quasi jure sibi vindicat: ex eodem fonte manat, quod

Vir bonus etiam sit honorabilis. Honor enim non est aliud, quam testimonium quod alteri ex concepta de virtute ejus opinione, præbemus, unde honor nemini proprie convenit, nisi probo, ac proinde non nisi cum summâ turpitudinis ac adulationis

tionis nota aliis subinde (velut divitibus, potentibus &c.) defertur. Ex eodem etiam fonte est, quod

Vir bonus sit reverendus, seu reverentiâ dignus. Reverentia enim in eo consistit, quod non quævis sine discrimine apud eum, quem vereri dicimur, agamus atque dicamus: sed multis talibus abstineamus, ex eo quod nobis ipsis non satis probentur, & cum alterius moribus ac indole minus congruere videantur. Ex qua definitione liquet virum bonum apud plebsque mortalium hac reverentiâ dignissimum esse.

II. *Quia vir bonus est sapiens*, hinc regno dignissimus est, nemo enim aptior est, ut alios regat, quam qui aliis plus sapit. Indequè nata paræmia est: *Sapiens natura rex est*. Et divinum illud Platonis nusquam non decantatum:

Beata respublica, in qua Philosophi regunt, aut Reges Philosophantur.

III. *Quia vir bonus etiam doctus est*; hinc etiam laudem meretur & admirationem: nihil enim ita solent admirari homines & laudibus efferre, quam sermonem eleganter & clare explicantem arcana naturæ ac Rationis.

IV. *Quia non doctus tantum, sed etiam doctor*

doctor est, & discipulos facile format, hinc etiam gloriâ dignus est. Gloria enim est testimonium magnis & clavis signis expressum, quod alteri damus ob rem bene gestam, egregiaque in nos merita atque beneficia: unde non est aliud, quam insignis quædam & luculenta gratiarum actio; quam sine dubio vir bonus meretur excellentissimo modo: utpote qui de omnibus optime mereatur, dum eos exemplo & doctrinâ, similes sibi facere semper studet, id est, etiam bonos, quo majus beneficium excogitari nullum potest.

Hisce dignitatibus (quibus vir bonus dignus est amore, honore, reverentiâ, regno, laude, admiratione, gloriâ, annexa est non tam dignitas, quam potius natura aliqua, natus est enim voluptatibus inenarrabilibus, & gaudiis, quæ vix capere potest humana mens, affluere: inquam non tam proprie dignus est istis gaudiis (quanquam & dignus est) quam benenatus est habere ista gaudia: atque hoc Præmium, non tam dignitatem, quam naturam sapit. Natus est inquam vir bonus habere hæc gaudia: tum quod consideratio Præmiorum, quæ partim recensuimus, quibus insignitum se vir bonus videt (nec enim fieri potest, ut non aliquando videat,

deat, & eorum admiratione obstupescat) hæc gaudia naturaliter injiciat: vir bonus enim aliud agens, sæpe tamen incidit, & quodammodo volens ac nolens cogitur agnoscere Præmia sua: his autem agnitis incredibilem concipit lætitiã, atque animi exultationem.

§. 6. Sextum Præmium Virtutis.

AMICITIA CUM BONIS:

Inter Bonos eosque solos proprie consistit Amicitia: soli enim hi inter se simillimi sunt: (similitudo autem Amicitia conciliatrix) soli idem volunt atque idem nolunt: boni enim omnes, non aliud volunt, quam obedire Rationi; hæc animi sui sententia, & intentione cujusque sortis, conditionis, generis, nationis sexus & ætatis sunt, omnes tamen inter se simillimi sunt: voluntas enim (ut Tract. 3. satis patuit) penes finem, quem sibi præstitutum habet, æstimari debet; finis autem omnibus bonis idem est, etiamsi Medii aliquando inter se non conveniant, quod equidem nihil facit ad discordiam voluntatis; cum voluntas non mediorum, sed finis sit: ut convenire eos facile intelligamus.

§

mus